

Ministerul Educației și Cercetării

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

**Manual pentru
clasa a VIII-a**

Cristina Benga
Aurora Ciachir, Niculina Filat
Mihaela Ghițiu, Ioana Niculae

CORINT
LOGISTIC

I.

DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUȚ OMULUI

ITO, Iași, 2017

1. Iubirea, temeiul vieții
2. Descoperirea Sfintei Treimi în istoria biblică
3. Mărturisirea Sfintei Treimi în *Simbolul de credință*
4. Sfânta Treime în Sfânta Liturghie și în viața Bisericii

Repere pentru adolescenți
Proiect educațional interdisciplinar
Fișă de activitate pentru proiect
Recapitulare
Evaluare

*Dumnezeu este iubire și cel ce rămâne
în iubire rămâne în Dumnezeu și
Dumnezeu rămâne întru el.*

I Ioan 4, 16

Iisus Hristos Pantocrator (Mănăstirea Aftia, județul Alba)

Iubirea, temeliea vieții

Iubirea lui Dumnezeu este o nemărginită revărsare a bunătății Sale asupra întregii creații cu scopul de a o face părtașă la fericirea Sa. Din iubire Tatăl a creat lumea, ca dar desăvârșit pentru om. Așa cum pentru un părinte, dragostea pentru copil nu se manifestă numai la nașterea acestuia, ci permanent, prin grija față de el, tot astfel, după crearea lumii și căderea primilor oameni, la timpul potrivit, din iubire Tatăl L-a trimis pe Fiul Său pentru a mântui lumea prin Jertfa pe Cruce. Apoi Fiul, după Înălțarea Sa la cer, a trimis Duhul Sfânt. Acesta, de la Cincizecime, revărsă în Biserică harul Său pentru sfințirea oamenilor și a lumii. Permanent, ca un Tată iubitor, Dumnezeu Se îngrijește de faptele sale, în care sunt așezate, prin Cuvântul Său, rațiunile, legile existenței lor, iar prin Duhul Sfânt ne conduce către îndumnezeire. Purtarea de grijă a lui Dumnezeu este numită **pronie** sau **providență divină**. Ea este reprezentată iconografic în icoana Pantocrator, așezată în bolta turlei naosului, ca manifestare a **iubirii divine, izvor și temelie a vieții**.

Dumnezeu este iubire, ne spune Sfântul Evanghelist Ioan. Pentru noi, oamenii, este dificil de înțeles cum poți să fii iubire, dar la Dumnezeu toate sunt cu putință. Părintele Rafail Noica tâlcuiește astfel: *ceea ce ai, poți să pierzi*, dar Dumnezeu nu pierde niciodată iubirea Sa pentru orice faptură, de aceea *Dumnezeu nu are dragoste, El este Dragoste!*

Hristos, în rugăciunea din Grădina Ghetsimani, arată iubirea intratrinitară ca temelie a puterii ce le unește pe toate cu Dumnezeu și se extinde în veșnicie: *Părinte, voiesc ca, unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine și aceia pe care Mi-i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o, pentru că Tu M-ai iubit pe Mine mai înainte de întemeierea lumii... ca iubirea cu care M-ai iubit Tu să fie în ei și Eu în ei* (Ioan 17, 24-26).

Înțelegem de aici că **izvorul iubirii se află în Sfânta Treime**, în iubirea reciprocă dintre Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Această iubire se împărtășește prin Duhul Sfânt, revărsându-se apoi către oameni, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel: *Iubirea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre, prin Duhul Sfânt, Cel dăruit nouă* (Romani 5, 5). Iubirea, taină de nepătruns, poate fi recunoscută prin lucrările ei, precum bunătatea, îndelunga răbdare, facerea de bine și altele, menționate în capitolului 13 al primei Epistole către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel, supranumit *Imnul iubirii*. Împreună vom căuta să ni le însușim.

VOCABULAR

- **chimval** = vechi instrument muzical.
- **intratrinitar** = din interiorul Sfintei Treimi.

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Ce înțelegi prin iubire și cum se exprimă aceasta?
2. Argumentează rolul apropierii de Dumnezeu în manifestarea iubirii dintre oameni.

ATELIER BIBILIC

Citește cu atenție *Imnul iubirii*:

De aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător.

Și de aș avea darul prorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de aș avea atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt.

Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește.

Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește.

Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul.

Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr.

Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă.

Dragostea nu cade niciodată. (...)

Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea (I Corinteni 13, 1-8, 13).

1. Lucrați pe trei echipe. Fiecare echipă va analiza unul dintre primele trei paragrafe ale *Imnului iubirii*, scriind cât mai multe profesii/ ocupații ale oamenilor care s-ar încadra în descrierea dată. Ce impact are lipsa iubirii asupra activităților oamenilor ce au asemenea ocupații? Prezentați rezultatele celor trei echipe.

2. Copiază în caiet tabelul de mai jos. Completează-l cu toate modalitățile de manifestare a iubirii identificate în text, după modelul dat. În coloanele alăturate scrie sinonimele și antonimele. Notează în caiet virtuțile pe care ai dori să ți le însușești.

Manifestarea iubirii	Virtutea	Opusul virtuții
îndelung rabdă		nerăbdarea
este binevoitoare		
nu caută ale sale	altruismul	
...		

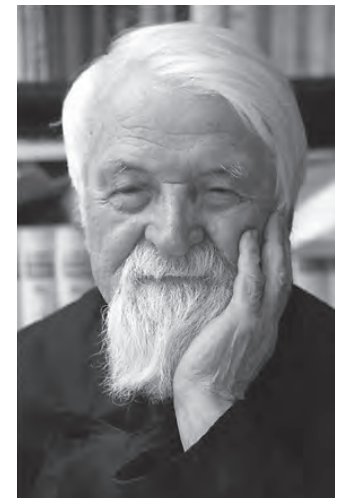
Într-una dintre lucrările sale, părintele Dumitru Stăniloae, cel mai mare teolog român, numește Sfânta Treime *structura supremei iubiri*.

DESCOPERĂ

• Vizionează pe youtube filmul *Părintele profesor Dumitru Stăniloae – Sfânta Treime Dumnezeu iubirii și conștiinței*.

<https://www.youtube.com/watch?v=IFBNpXSkc-Q>

Părintele Dumitru Stăniloae

• Caută cel mai frumos verset din *Imnul iubirii* și transcrie-l în jurnalul personal. Repetă-l cât mai des pentru că îți va modela frumos gândurile și viața.

Asta face iubirea: împlinește, completează, adaugă. Dacă ai pe cineva apropiat, îi treci cu vederea și defectele. Dacă iubești pe cineva, îl iubești cu scăderile lui cu tot, cu patimi cu tot, cu răutăți cu tot. Dacă nu-l iubești, nu-l iubești nici cu calitățile lui, nu-l iubești nici cu virtuțile lui. Sigur, fiecare dintre noi avem și virtuți, avem și scăderi, dar iubirea acoperă scăderile și completează acolo unde este de completat și pune în evidență acolo unde este ceva de pus în evidență. Numai că până acolo este departe! Este departe în înțelesul că trebuie să rezolvăm odată patimile, răutățile, scăderile, insuficiențele, să trecem peste toate și atunci vine iubirea, care e fericire.

Părintele Teofil Părăian

Mi-a plăcut mult cuvântul acesta spus de un psiholog – când arăți pe cineva cu degetul, să fii atent că un deget e îndreptat către el, dar celelalte sunt către tine și asta înseamnă: el e mincinos, eu sunt de trei ori mai mincinos decât el, el e hoț, eu sunt de trei ori mai hoț!

Maica Siluana Vlad

VALORI PENTRU VIAȚĂ

1. Citește textul scris de Părintele Teofil Părăian și reflectează. Ești personajul principal al propriei vieți.

Desenează în caiet locul tău de start și drumul de parcurs, marcat de obstacole și ajutoare, care te conduce la comoara iubirii. Răspunde cerințelor de pe desen.

Scrie aici calitățile, virtuțile unei persoane iubite.

Scrie aici calitățile, virtuțile unei persoane pe care nu o iubești.

Scrie aici defectele pe care i le treci cu vederea unei persoane iubite.

Scrie aici defectele cele mai evidente ale unei persoane pe care nu o iubești.

2. Citește al doilea text de pe coloana alăturată.

• Animalele și obstacolele îți descoperă parțial slăbiciunile pe care trebuie să le învingi pentru a ajunge la comoară. Notează-le în jurnal, vei ști cu ce te lupți în interiorul tău.

• Merindele și toate armele virtuților îți descoperă calitățile pe care le ai deja într-o măsură. Notează-le în jurnal. Te poți folosi de ele pentru a învinge slăbiciunile.

Prima Epistolă către Corinteni a fost scrisă de Sfântul Apostol Pavel pentru comunitatea creștină întemeiată de el la Corint, în Grecia. În urma predicii sale în sinagoga din localitate, doar câțiva evrei s-au convertit la creștinism. De aceea și-a îndreptat atenția către neamurile păgâne, fiind îndemnat și întărit de Dumnezeu în această misiune:

Domnul a zis lui Pavel, noaptea în vedenie: Nu te teme, ci vorbește și nu tăcea, pentru că Eu sunt cu tine și nimeni nu va pune mâna pe tine, ca să-ți faci rău. Căci am mult popor în cetatea aceasta (Fapte 18, 9-10).

Propovăduind Dumnezeul iubirii, a Căruia dragoste pentru om nu se limitează la un singur neam, ci se extinde asupra tuturor celor ce primesc Evanghelia și îi urmează învățătura, Sfântul Apostol Pavel scrie *Imnul iubirii*. Acesta este o pildă de viețuire în comuniune.

Corintul este situat în Peninsula Peloponez (Grecia)

Templul lui Apollo din Corint

Privește imaginile, citește textele și răspunde:

1. Iubirea lui Dumnezeu pentru om are limite? Explică.
2. Preoții continuă în Biserică lucrarea Sfinților Apostoli. Ce asemănări găsești între viața oamenilor din localitatea ta și a celor din Corint? Este de actualitate mesajul Sfântului Apostol Pavel către corinteni?

La începutul erei creștine, Corintul era capitala provinciei romane Ahaia, un oraș înfloritor cultural și economic, civilizată, dar în același timp marcat de o delăsare morală. Printre zeii adorați de locuitorii din Corint se regăseau Apollo, zeul luminii (personificare a soarelui) și al artelor, și Afrodita, zeița frumuseții și mama zeului iubirii, Eros.

Deși corintenii aveau intuiția că iubirea trebuie să fie de origine divină, supranaturală, că este forța care mișcă lumea și o ridică spre nemurire, totuși înțelegerea lor despre aceasta era insuficientă.

Creștinismul a dezvăluit lumii adevărul despre iubire și a ridicat-o la cele mai înalte valențe ale sale.

DE FOLOS PENTRU MINTE ȘI INIMĂ

- Dumnezeu este iubire, izvor și temelie al vieții.
- Din iubire Dumnezeu a creat, mântuit și sfințit lumea. Prin pronia divină, iubirea Sa este permanent lucrătoare în lume.
- *Imnul iubirii* ne învață să recunoaștem dragostea adevărată.

İNDEMN PENTRU SUFLET

Iubirea și smerenia sunt sinonime.

Maica Gavriela Papaianis

Duhul lui Dumnezeu S-a văzut pogorându-Se ca un porumbel și venind peste El. Și iată glas din ceruri zicând: „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit”.

Matei 3, 16-17

Teofania sau descoperirea Sfintei Treimi la Botezul Domnului

Descoperirea Sfintei Treimi în istoria biblică

Creștinismul este una dintre cele trei mari religii monoteiste, alături de iudaism și islamism, care afirmă credința într-un singur Dumnezeu.

Ceea ce individualizează creștinismul, în mod fundamental, este dogma Sfintei Treimi. Această învățătură de credință afirmă adevărul că **Dumnezeu este Unul în Ființă și întreit în Persoane**: Dumnezeu-Tatăl, Dumnezeu-Fiul și Dumnezeu-Duhul Sfânt.

Dogma Sfintei Treimi este temelia credinței creștine, dar și a vieții moral-religioase și sociale a credincioșilor.

Accentul pus pe caracterul personal al lui Dumnezeu și pe comuniunea de iubire dintre cele trei Persoane divine ne arată modelul ideal al oricărei relații interpersonale. Fiind de nepătruns pentru mintea omenească, dogma Sfintei Treimi se primește și se însușește prin credință.

Încă de la începutul istoriei au existat, în unele religii, **prefigurări** ale Sfintei Treimi. Din vechime, de la primii oameni care L-au cunoscut pe Dumnezeu, s-a păstrat, deși neclară, ideea de treime.

Învățătura despre Sfânta Treime a fost descoperită de Dumnezeu treptat oamenilor, prin **Revelație supranaturală**, conform nivelului lor de înțelegere și de trăire. Astfel, în perioada **Vechiului Testament**, poporul evreu, înconjurat fiind de popoare idolatre,

era amenințat să cadă, la rândul său, în politeism. De aceea textele despre existența a trei Persoane în Ființa dumnezeiască sunt voalate și necesită o interpretare corectă.

În **Noul Testament**, începând cu teofania de la Botezul Său, Mântuitorul este prezentat drept Fiul lui Dumnezeu-Tatăl, trimis în lume s-o măntuiască. El vorbește despre Duhul Sfânt, Mângâietorul, pe care Îl va trimite în lume după Înălțarea Sa la cer. Sfânta Treime ni Se descoperă clar și deplin după Învierea Mântuitorului. Domnul Iisus Hristos Îi trimite pe Sfinții Apostoli la propovăduire și instituie Taina Sfântului Botez în numele Sfintei Treimi: *Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului* (Matei 28, 19-20).

VOCABULAR

- **dogmă** = învățătură fundamentală a unei religii.
- **prefigurare** = preînchipuire, acțiunea de a schița ceva în linii mari înainte de realizare.
- **voalat** = ascuns, umbrit, acoperit cu un văl.

ÎNȚELEGE TEXTUL

1. Care este învățătura creștină despre Sfânta Treime?
2. Cum ni Se descoperă Sfânta Treime în Vechiul Testament? Dar în Noul Testament?

ATELIER BIBLIC

Și a zis Dumnezeu: Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră (Facerea 1, 26).

Sfânt, Sfânt, Sfânt, este Domnul Savaot (Isaia 6, 3).

Apoi Domnul S-a arătat iarăși lui Avraam la stejarul Mamvri (...) și iată trei Oameni stăteau înaintea lui; și cum I-a văzut, a alergat din pragul cortului său în întâmpinarea Lor și s-a închinat până la pământ (...) „Doamne, de am aflat har înaintea Ta, nu ocoli pe robul Tău!” (Facerea 18, 1-3).

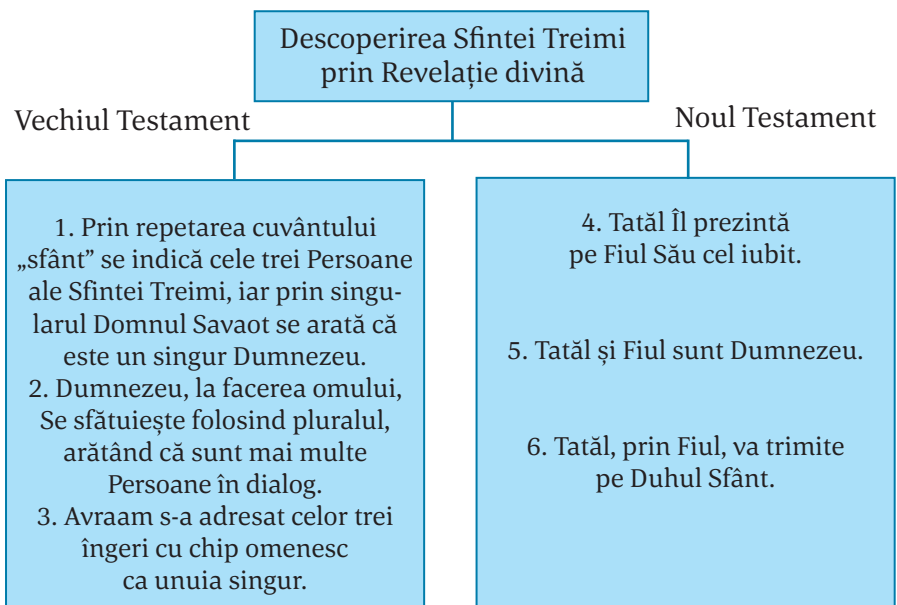
Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru care am binevoit (Matei 3, 17).

Iar Eu și Tatăl Meu una suntem (Ioan 10, 30).

Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac (Ioan 14, 6).

1. Citește versetele de mai sus. Cu ajutorul explicațiilor despre descoperirea Sfintei Treimi, completează oral trimiterile biblice din schema de mai jos.

2. Ce diferențe observi între explicațiile privind textele din Noul și Vechiul Testament?

Patriarhul Avraam – model de ascultare față de Dumnezeu

Este reprezentat în Pilda bogatului nemilosiv și a săracului Lazăr, în Pilda lucrătorilor tocmiți și în scena Raiului, metaforic numit „sânul lui Avraam”.

• Cu ajutorul profesorului, identifică în versetele menționate la rubrica Atelier biblic pe cel care se regăsește în cântările Sfintei Liturghii. Transcrie-l în jurnalul personal.

DESCOPERĂ

• Vizionează pe youtube filmul *Despre Sfânta Treime – Pe înțelesul tuturor*

<https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=y7SxaDJappE>

• Audiază cântările religioase: *Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh; Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot și Lumină lină.*

Irlanda

Sfântul Patrick a trăit în secolele IV-V d.H. Tatăl său a fost diacon, iar bunicul preot. La 16 ani a fost vândut ca sclav în Irlanda. Prin rugăciune și minunile înfăptuite de Dumnezeu cu el, mulți irlandezi au primit darul credinței, s-au botezat și au devenit creștini.

Sfântul Patrick este considerat luminătorul Irlandei. Este prăznuit la 17 martie (sărbătoare națională în Irlanda).

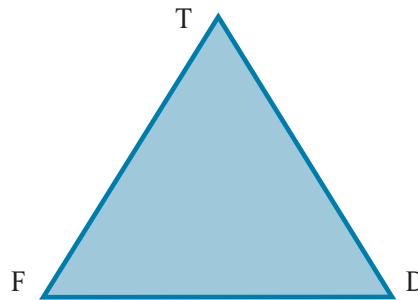
Sfântul Ierarh Patrick, Apostolul Irlandei

În icoane sfântul apare ținând în mână un trifoi – simbol al Sfintei Treimi, un singur Dumnezeu în Ființă, dar întreit în Persoane.

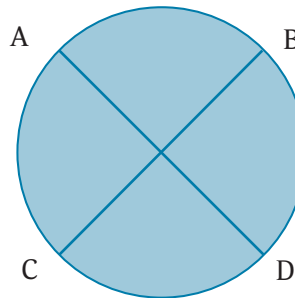
1. Dogma Sfintei Treimi oferă modelul suprem pentru relațiile interumane. Geometria ne ajută să înțelegem mai bine acest fapt.

- Desenează triunghiul TFD de mai jos. Vârfurile triunghiului reprezintă: T – Tatăl; F – Fiul; D – Duhul Sfânt.

Laturile triunghiului reprezintă legătura de iubire dintre Persoanele Sfintei Treimi. Ce fel de triunghi este și de ce sunt astfel laturile?

- Pentru ca vârfurile să se apropie până ce se suprapun într-un punct, ce trebuie să se întâmple cu laturile? Cum trebuie să fie forța care atrage vârfurile între ele? Ce concluzie desprinzi cu privire la iubirea dintre Persoanele Sfintei Treimi?

- În figura de mai sus, centrul cercului reprezintă Sfânta Treime, iar punctele de pe circumferința cercului oameni credincioși. Razele cercului semnifică apropierea oamenilor de Dumnezeu, prin credință, nădejde și dragoste. Pe măsură ce acestea cresc, distanța față de Dumnezeu scade. Ce se întâmplă cu distanța dintre oameni pe măsură ce credința, nădejdea și dragostea lor față de Dumnezeu sporesc? Notează o concluzie privind modul în care distanța dintre oameni și Dumnezeu se micșorează.

2. Citește textele de pe coloana alăturată.

- Prin ce modalități și-a mărturisit Sfântul Patrick credința în Sfânta Treime? Ce sfânt a jucat un rol similar în țara noastră?
- Prin ce simbol îți mărturisești și tu credința în Sfânta Treime?